

1438

פרד שוקדל מט' 2/38

מישיבת ועדת החוקה, חוק וטמאט
שהתקיימה ביום ד', י"ט בכסלו תשי"ז - 20.2.57 בטעה 08.30.

- השתתפו :
- א. ביר - היו"ר
 - ע. איכילוב
 - ב. מזניה
 - ד. בר-רב-המי
 - ז. ורהפטיג
 - ח. טובי
 - ח. יהודה
 - ט. יוניצ'סן
 - י. ישעיהו
 - ב. לוקר
 - י. רוק
 - ש. רוזנברג
 - י. שופמן

- מזמנים :
- פ. רוזן - שר המשפטים
 - מ. כהן - היועץ המשפטי
 - ט. אלון - משרד המשפטים
 - ה' גלאט - משרד המשפטים

- ד"ר יעקבי - נציג הקק"ל
ד. גרזי
ה' טוילר

סדר-היום : חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפולי).

היו"ר ב. ביר : אני פותח את הישיבה.

חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפולי).

טעמי 9, 12, 13, 18 (ג) (3).

ע. איכילוב : אני אומר כי אין זכות מוטריית לקחת בחזרה תשלומים שניתנו לטי שעבר. איש אינו אדם בכך שסדינת ישראל באה בהצעה זו שניתן לאחר שאנשים התחילו לטפל בכך. הייתי מטכיים להחזרת התשלומים במקרים שאנשים לקחו 30%-40%. הייתי אומר שטי שקיבל עד 25% לטעלה טן המאכסיוטם שנקבע בחוק, בעד עבודה שעבר בעבר, אין לדרוש מטנו החזרת התשלום.

היו"ר ב. ביר : לדעתי, עלינו להחליט על ארבעה עניינים : (1) מה בנוגע לאלה שכבר קיבלו את הכסף ; (2) מה בנוגע לאלה שיש להם הסכמים ועוד לא קיבלו את הכסף ; (3) מה גורלם של המקרים בהם עו"ד בחו"ל קיבלו יותר ; (4) מה יהיה דינם של הסכמים שכבר נעשו, וכן שאלת הקק"ל.

ה' גלאס :

בכורות המוסלה שלא לנגוע בתשלומים שנעשו עד תחילתו של החוק הזה.

היו"ר נ. ניר :

לפי החלטת הוועדה הזמנית את באי-כוח הקק"ל בקשר עם גביית העוונות בפנינו.

(נכנסים לישיבה באי-כוח הקק"ל: ד"ר יעקבי, טר ארזי, טר סוילר).

ד"ר יעקבי :

אין צורך לדבר על הרקע ההיסטורי. אוכל רק להוסיף כי הקק"ל התחילה במפעל הנדון מיד אחרי סלחמת העולם, בעקבות יזמתו הפעילה של מר קפלן ז"ל ועפ"י החלטות הכינוסים הציוניים הראשונים, לרבות הקונגרס הציוני הראשון אחרי סלחמת העולם. המטרה הייתה כפולה: לתת עזרה לפרט בטיפול התביעות, ולשתף את כלל ישראל בהישגי הפרט.

התחילה היתה העבודה טכורנת לא לגרמניה אלא בעיקר להחזרת רכוש בארצות אירופה, בארצות מזרח אירופה, בפולניה, הונגריה, צ'כוסלובקיה, יוגוסלביה. לאחר מכן - יוון, אוסטריה, וגם ארצות אירופה אחרות. ולבסוף - גרמניה.

הקק"ל פנתה לא רק לתובעים, לבעלי זכויות בישראל, אלא בעיקר גם ליהודים בחו"ל, על-מנת שיתרמו את תביעותיהם בארצות האלה להחזרת רכוש, כולן או טקצתן, לכלל ישראל. והיתה היענות ניכרת מאוד בחו"ל, בארצות סטרייטות, באורגוואי, בברזיל ובארצות אחרות, לקריאה הזאת. יהודים נטו לשתף את כלל ישראל, היינו, את הקק"ל, הטוסד שנקבע לצורך זה על-ידי הסוכנות, בהישגיהם האינדיבידואליים.

בעשה בענין זה סממץ ניכר טכחינה ארגונית וגם טכחינה כספית. השקעות ניכרות הושקעו, למשל, בעיקר בתביעות בפולין. לצערנו, כל ההשקעות שנעשו לגבי ארצות מזרח אירופה - הלכו לאיבוד. הפסדנו כמרוץ הסימפטיה של הארצות הללו. אין בפנינו כל תלונה על כך. כי טוסד המע"ז וטוכן לעשות צעד חלוצי, טוכרח להיות טוכן גם להפסד. היו לנו הצעות בהונגריה, באמצעות הסכמי הטסחר, והעברנו כספים עד הזמן האחרון. כך גם ביוון. למעשה, ההעברות שטוכסו על-ידי הקק"ל היו ההעברות היחידות הריאליות של פדיון רכוש, גם באוסטריה, ובטידה ניכרת - גם בגרמניה.

השיטה של עבודת הקק"ל היתה כזאת: הקק"ל הסכימה לקבל על עצמה את טיטוש הרכוש, הן נכסים והן תביעות פיצויים, כנגד נכורות הזכאי לתרום לקק"ל את טנת-חלקה סטתאימה. קרה שיהודים נתנו לקק"ל 100%, או 80% או 60%. בפולין אפילו הכלל היה: 50%. וכך גם ביוון. הנסיון בגרמניה ובאוסטריה היה שיהודים היו טוכבים לתרום בערך שלישי, ובתביעות פיצויים, בערך החלק הסמישי. אנהנו לא עטדנו על האחוזים.

החוזים שעשינו עם הזכאים הדגישו את האופי התרוטתי של טנת-חלקה של הקק"ל, אבל גם ציינו שהתרוטה הזאת כוללת את התטורה עבור השירות הסשפטי. בגוף החוזה שלנו טופיע הסשפט: "הטטחת הציבוריות של הקק"ל טוכרות לי יפה ואני רוחש להן אהדה טלאה". ובתוטפת הטדברת על חלוקת פדיון הרכוש, כתוב: "שליש אחד ישאר בידי הקק"ל כתטורה לפעולותיה בטיטוש הרכוש וגם/או כתרוטה להצבת זיכרון למשפחתי - - - ובטטגרת טפעלי הזיכרון של הקק"ל".

אני מדגיש כי התרוטה הזאת היתה טטיד יותר גדולה משכר הטירחה הנדרוש על-ידי הטוסדות שטיפלנו בזה או על-ידי עורכי-הדין. כי הקק"ל אף פעם לא רצתה להתחרות בטוסדות אלה. כל טטרתה היתה לקבל תרוטה. הצרה היא שלא הצבנו גבול בין התטורה לבין התרוטה. אילולא היה הדבר כך, לא היינו צריכים להתענין כלל בחוק הטדבר על שכר טרחה.

ד"ר יעקבי :

אנו מכירים תודה לטר המשפטים ולמשרד המשפטים שהבינו לפצנו כשביקשנו להכניס תורה שתבהיר את הנקודה הזאת, כדי שהגבלות שכר הטרחה לא יחולו על תרומות שניתנו בקשר עם שכר הטרחה. שר המשפטים חשב שיוכל להיות לנו לעזר על-ידי הסיפא הטופיע בהצעה לגבי טוסדות צדקה, מבלי להזכיר את הקק"ל בשמה, אם כי הקק"ל מוכרת כמסד צדקה בעיני הרשויות האמריקאיות של ישראל, הרי בעיני בתי-משפט ספק גדול אם הקק"ל היא בבחינת מסד צדקה. מאחר שהפקודה על טוסדות צדקה מושחתת על ההגדרה האנגלית המתפרשת לפי פסקי-דין אנגליים, וקיים פקק-דלן ידוע של בית-הלורדים שהכריז על הקק"ל כמסד לא לצדקה, מאחר שהקק"ל נותנת כספיה לא רק ליהודים עניים כי אם לפיתוח ארץ-ישראל בכלל, ואין בפעולות פיתוח אלה מסום סטרות צדקה. לכן ביקשנו להוסיף את המלים "למעט תרומות לקרן לאומית".

לעניות דעתנו במסגרת עשה משרד המשפטים בהוסיפו

בקשר לתרומות למסדות צדקה את המלים "בתום לב". אנחנו מניחים ששטרד המשפטים עשה כן לא רק כדי למנוע בעד קנוניות טכל המינים, אלא גם כדי לענות על-ידי כך למקרי לחץ של טוסדות צדקה, כגון, טושב זקנים, שלחץ על יושביו לתרום את תביעותיהם או חלק ניכר מהן לאותו המוסד. אבל, כמובן, הטושג הזה אין לו כל הצדקה לגבי קרן לאומית. להיפך, הוא עלול להזמין משפטים, לא מצד אלה שהתקשרו עם הקק"ל אלא ביחוד מצד יורשים של הזכאים אשר נפטרו בינתיים, בין אם הם יוצאים בארץ ובין אם הם יושבים בחו"ל.

לכן אנו מסליצים שהוועדה הזאת תקבל נוסח שקביל לזה

שישנו בפקודת טס ההכנסה: למעט תרומות לקרן לאומית, ותאפטר לקק"ל להטסיך במפעל זה, שהכניס לארץ טכונטי כסף ניכרים, אשר אחרת היו הולכים לארצות אחרות. הקק"ל מוכנה, כמובן, להטסיך במפעלה זאת, בתנאי שלא יוסר הבסיס החוקי ממנה.

ה' טוילר :

רציתי להשלים בנקודה אחת בלבד, שטר יעקבי נגע בה אגב הורחה, בענין התוצאה העלולה לצמוח טן ההגבלה הטוטלת על-ידי החוק בישראל, על פעולות טטויטות של הקק"ל הצעשות בשטח זה בארצות הגולה ובפרט בארצות דרום אטריקה. לפי עניות דעתנו עלולה ההגבלה הזאת להזיק לא רק לקק"ל אלא גם למפעל בחו"ל. הקק"ל קטורה בחוזים עם בעלי תביעות לפיצויים אישיים המתגוררים בארץ, אבל היא קטורה בחוזים עוד יותר טרובים עם טספר ניכר טאוד של אנשים בעלי תביעות המתגוררים בחו"ל, בפרט בארצות אטריקה הדרומית, באורגונאי ובטרגבינה בפרט. ואנו חוששים טאוד שגם נתנת רשות לבעלי תביעות המתגוררים בארץ לקצץ בהתחייבותיהם לקק"ל, אזי בעלי התביעות המתגוררים בחו"ל והקטורים עם הקק"ל בחוזים דומים, עלולים ללכוד גזירה שווה ולפנות בדרישה לקק"ל, שגם כלפיהם היא תתיר את ההתחייבות בצורה טקבילה. לקק"ל יהיה קשה טאוד לעטוד נגד דרישה כזאת, טפני שהיא לא תוכל לנהוג דין אחד לגבי בעלי תביעות המתגוררים בארץ ודיר אחר לגבי בעלי תביעות המתגוררים בחו"ל, טבחינה טוטריט, מפילו טם אין חובה חוקית עליה לעשות זאת. אם מפילו לא כולם אלא רק חלק יפנה אלינו בדרישה כזאת, עלול הדבר לגרום נזק ניכר, טפני שיש טאות אנשים הקטורים בחוזים כאלה.

ט. רוזנברג :

הם רוצים או מינם רוצים לתת תרומה?

ה' טוילר :

הם רוצים ורצו. אבל אם יראו שכאן אנשים נוהגים אחרת, הם עלולים לדרוש להוציא גם אותם מכלל זה. כתוצאה טכך עלולים ללכת לאיבוד טכונטי ניכרים טאוד, לא רק לקק"ל אלא למדינה, טפני שהכספים יישטרו בארצות הטגוריים של האנשים ולא יובאו ארצה.

י. שופמן :

טא היה המחזור שעטתה הקק"ל בקשר עם התביעות הללו וטאו הטכונט שהיא הוציאה טן הארצות הללו וכן הטכונט שטולם על-ידי לצדדים? וטא טספר התביעות התלויות ועוטדות עדין בקק"ל?

חוק התביעות של קרנות השואה.

ד. רונברג : הייתי רוצה לדעת איזה חלק מהמחזור נתקבל בגרמניה, ומיהו - בארצות אחרות.

ע. איכילוב : הייתי רוצה לדעת מהי החלוקה בין ישראל ובין חו"ל ביחס למספר המקרים.

ח. כהן : האם יש לחברי יעקבי הצעת ביטוח לחוק הזה?

ה' סוילר : לשאלה מה הכביס המפעל הזה עד כה לקק"ל ולבעלי חברות : במספרים עגולים קיבלה הקק"ל עד כה מהמפעל הזה, אחרי ניכוי הוצאות המגנזיום שלו בחו"ל, אבל בלי ניכוי הוצאות אלו בארץ, כשלושת-רבעי מיליון ל"י. ומיליון בעלי התביעות בחו"ל קיבלו משהו בקרבת 1.5 מיליון ל"י. (ההוצאות בארץ יכולות להגיע לגבולות של 200 מלף ל"י). כמוכן, בזה בכללים התפסדים הגדולים שהיו לנו בפולניה.

בפולניה, שח בעצמה הפעולה העיקרית בשנים הראשונות שלחבר מלחמת העולם השנייה, נצטבר סכום של כשלושת רבעי מיליון דולר בכסף, מלבד בנכסים אשר בידי הקק"ל, שזה עוד הרבה יותר. אבל זה סוג כמובן שאין לה הופכין. נטינו להעביר את הכסף, אבל נכשלנו.

מה שנוגע לגרמניה ויוון, שאן עכשיו התרבות העיקריות בהן מתנהלת הפעולה ושם היא מפורשת בגלל המספרים השוררים בהן, ישנם בידי הקק"ל כ-4500 תיקים. יש תיקים אשר כל אחד מהם כולל תביעות אחדות. שליש מבעלי התביעות יושבים בארץ, כלומר, כ-1500 בעלי-תביעות. כ-2/3, כלומר, 3000 תיקים, הם מטעם אנשים המתגוררים בחו"ל, בעיקר בדרום אפריקה.

ש. רונברג : מתוך 1.5 מיליון ל"י בערך, שהעברתם, כמה היה בגרמניה?

ה' סוילר : בפולניה היתה העברה לא גדולה; טאוטסריה והונגריה - העברה קטנה, טיוון - העברה ניכרת, והייתי מוטרף שכשלושת-רבעי הסכום - בגרמניה.

ה' ארנו : ארשה לעצמי לחטר משהו אודות העניין הזה, כי הייתי עד לפרשה הזאת מראשית התהוותה. ב-1946 ייסדתי מחדש את הקק"ל בפולין לפי הוראות הלשכה בירושלים. אז היו 200-150 אלף יהודים שנמצאו ברובם בתהליך של עליה לארץ, ולא רק שהיתה היענות יפה מצד היהודים לתרום לקק"ל, אלא היתה תביעה כל הקק"ל שתטפל ברכוש, משהו שהיו יהודים שראו לעלות ארצה, וכדי לבתק את הקשר שלהם עם הרכוש שהיה להם רצו למסור את רכושם לקק"ל.

על יסוד זה הביאה המשלוח הציונית לקונגרס הציוני ה"ב ב-1946 את העניין הזה. באותו זמן הביאה את הדבר גם משלוחות שבאו מטרנסילבניה ומצ'כוסלובקיה ומהונגריה. בקונגרס הציוני ה"ב היתה ועדה מיוחדת אשר בראשה עמד המנחה קפלן, שטיפלה בעניין והטילה על הקק"ל לטפל בזה. הקק"ל ידעה כי היא תשקיע סכומי כסף גדולים בטרם היתה בטוחה שתי תקבל את ההכנסה. אבל בענתה לכך, כי ראתה בזה מפעל לאומי.

ב-1947 התחלנו בפעולה הזאת בפולין, ובג שליח מיוחד מן הארץ לשם כך. הוא קיבל גם רשות מן המשלה הפולנית להשתמש בכספי התרומות שהיו למען הקק"ל, כדי להשקיעם במפעל הזה ובמספחים הכרוכים בו. קייטבו אז לשכה די גדולה של עשרים עורכי-דין שטיפלו בעניין. אז כבר היו מקרים של יהודים שעזבו את פולין ועלו ארצה, ואם פנו מיד ללשכה הראשית בירושלים. אתם עשינו חוזים ועל יסוד זה היינו מקבלים יפוי-כוח לפעול בפולין. הדבר נמשך עד 1950, עד שהקק"ל בפולין חוסלה. גם אחרי זה היו מקרים שמכאן, מירושלים, עמדנו בקשרים עם עורכי-דין שם. וכפי שנאמר יש לנו היום חשבון קפוא בפולין, שכולל חוץ מתרומות, רק ממפעל העבר הנכסים, 750 מלף דולר.

ה' מרזי: שאל חבר הכנסת רוזנברג באיזו טידה נעבו היהודים להצעות האלה, אני יכול לאמר כי היה זה ספּעל של הצלת רכוש, והיהודים ראו בו קודם-כל עזרה לביתוק טהיר של קשריהם עם הרכוש שנשטף להם בפולין. שנית, הספּעל היה קשור בספּעל הנצחת יהודי פולין שהקק"ל הכריזה עליו, יער יהודי פולין, והיהודים היו בוחנים בדברן את המחוזים האלה לקק"ל.

לפני כמה חדשים הייתי בשליחות הקק"ל בארצות דרום אמריקה, בארגנטינה ובאורגוואי, שם היתה לי הזדמנות לראות מהו הספּעל הזה. ראיתי כי היהודים אשר טסרו את ענייניהם לקק"ל טבינים שזוהי תרומה. משום שבעוד שב-1949-1950 לא היו עורכי-דין שהיו מוכנים לקבל עליה את הטיפול בעניינים אלה, הרי ב-1951-1952 היו עורכי-דין מקבילים בעד הטיפול מחוזים נפוכים יותר, ואם בכל זאת חתמו על הסכמים כאלה אם הקק"ל, או אם לא הפסיקו קשרים קודמים שהיו עם הקק"ל, הרי זה טפני שראו בכך דבר לאומי, ביטוי לרצונם שהכסף אשר נשאר להם אחרי פטירת קרוביהם, חלק מסבו יגיע לישראל כתרומה, באמצעות הקק"ל.

ה' יעקבי: לשאלתו של היועץ המשפטי: ההצעה היא להוסיף בהגדרת שכר טירחה, אחרי הטלה "טרצונו" את הטלים: "ולמעט תרומה לקרן לאומית".

ה. כהן: טה זה קרן לאומית.

ה' יעקבי: זה מושג הסופיע בפקודת מס ההכנסה.

היו"ר נ. ביר: מדוע לא לכתוב בפירושי: למעט תרומות לקק"ל.

ד"ר יעקבי: לזה אין לי התנגדות. זה רק ענין של אסטטיקה בניסוח.

ש. יוניצ'סון: האם בזמן שהקק"ל התחילה לטפל בהחזרת רכוש בגרמניה, היו גם טפלים אחרים?

ד"ר יעקבי: יחד איתנו התארגן המשרד הידוע בשם "אורו". הקק"ל נתנה למעשה את המיסון הראשון ל"אורו". חשבנו על שיתוף פעולה עם המוסד הזה. נוסף על כך החלו עורכי-הדין בארץ לטפל בתביעות האלה ב-1947, ביחוד בתביעות להחזרת רכוש, והם דרשו אז בערך 15%-17%, בעוד שאנחנו תבענו 33%. היה תמיד הבדל ניכר, מן ההתחלה, בין סנת-חלקה של הקק"ל לבין מסר הטרחה של "אורו" או של עורך-דין.

ש. יוניצ'סון: טה היתה חלוקת התיקים בינכם ובין עורכי-הדין בהתחלה, בשנים 1947-1948?

ד"ר יעקבי: לבו היה בהתחלה חלק הרבה יותר גדול מאשר היום, כמובן.

ש. יוניצ'סון: אני מתכוון לתקופה שלפני שהתוצאות היו ידועות.

ד"ר יעקבי: בהתחלה היתה היענות, אבל לא כל כך - טיהודי גרמניה. יהודי גרמניה התחילו להתעניין הרבה יותר מאוחר.

פ. רוזן: כמה תיקים יש לכם בגרמניה?

ה' טוילר : מלבד התיקים שבפולניה, שאינני מביא אותם בחשבון, מתוך 3000 תיקים שבעלי התביעות שלהם הם טחו"ל, הרוב הגדול הוא טגרטיה.

ח. כהן : התיקים האלה עוד תלויים ועומדים.

ה' טוילר : הטספרים שמסרתי הם רק על תיקים תלויים ועומדים. בגמרו - קרוב ל-2000.

ד"ר יעקבי : קודם לכן הטיפול היה במסצעות "אורו". הינט הוא נעשה בטישדין.

היו"ר נ. ניר : אני מודה לכם, ואני חושב שאוועדה תתיחס בכל הרצינות לשאלות שעוררתם, כאל שאלות לאוטיות.

(בציגי הקק"ל עוזבים את הישיבה).

י. שופמן : בפנינו שלושה סוגי בעיות: סוג ראשון - אנשים שאינם רשאים יותר לטפל בענינים האלה; סוג שני - עורכי-דין שיש להם הסכמים שטרם הוגשמו; סוג שלישי - הקק"ל. בתוך הסוג השני כלולות אותן הבעיות אותן ציין יו"ר הוועדה.

סיעתנו התנגדה תמיד לבטיה הטובהקת של משרד המשפטים בכיוון רטרואקטיביות, בכל מיני חוקים. אנו מתנגדים לכך גם היום, כי אנו נושבים שזוהי בטיה מאוד לא-בריאה בחקיקה. כי אסור לסחוק לאורך את סדרי הענינים הקבועים ועומדים. הוא יכול לקבוע מה יהיה להבא בענינים אלה, אבל דרושה יציבות. אנשים צריכים לדעת כי אם חתמו על חוזים והסכמים, עליהם לקיימם. הדבר חשוב ביותר מצלנו, מאחר שאנשים מתיחסים בקלות דעת להתחייבות.

יש כאן בעיה של הסכמים שאנשים חתמו עליהם לפני שנים. והממשלה הזניחה את הענין. עכשיו, כשאנחנו עומדים כמעט בתהליך הסופי של טיפול בתביעות אלה, לפתע מתאום קפץ רוגזו של משרד המשפטים או של הממשלה על האנשים המטפלים בזה.

מלבד זאת, "אורו" תמיד טיפלה בענין בתשלום יותר מתוך מעורכי-הדין או המשדחים שטיפלו בכך. כלומר, הלקוח לא נמצא בטצב של חוסר ברירה ולכן פנה לעורך-הדין.

אני מבין שאין כוונה להחזרת תשלומים שכבר נעשו, אלא רק לביטול חוזים כשהתשלומים עוד לא נעשו. ואני חושב שנעשה ערוך ומי-צדק וניצור תקדים לא-בריא ביחסים תקינים ויציבים בין האנשים החתומים על הסכם, אם נשנה משהו בתיקים התלויים ועומדים, אשר לגביהם נעשו הסכמים, מאחר שהאנשים שחתמו עליהם, לא עמדו בפני חוסר ברירה.

אני מציע שהסכמים לדמי הטרחה אשר קבעו אותו בחוק זה, יחול רק על ענינים חדשים. מה שהיה עד תחילתו של חוק זה צריך להישאר כפי שנקבע בהסכם בין הצדדים.

ש. רוזנברג : גם אני מתנגד בדרך כלל לרטרואקטיביות, אבל אינני רואה רטרואקטיביות בשאלת החזרת תשלומים שנעשו. אני רואה בזה תיקון ערוך. הדבר לא היה צודק מלכתחילה, ואשמה הממשלה והגוף המחוקק אשר הזניחו את הדבר עד היום. שמענו על מקרים שאנשים לקחו 30%-40% אי-ני מקבל את הגישה שאין לקחת בחזרה כסף שכבר שולם. יש לנו דוגמה מחוקק בענין הריבית. גם שולמה ריבית לא חוקית, אפשר לדרוש החזרתה.

ש. רוזנברג : כל העניין של לקיחת החוזים בבוהיט, כמו, לפי 40%, אינו מתיי. אין זה לפי התמיקה הסקצועית לקחת החוזים בטקום שכר. אינני יודע אם עו"ד היה טובה בפני בית-משפט, גם בלי החוק הזה, אי-אפשר היה לסעון נגדו שזה נגד התמיקה הסקצועית. ואינני יודע מדוע לא נבחה את בית-המשפט בחוק הזה, שבטקרים כאלה צריך להחזיר את הכסף ששולם.

אינני אוסר שלגבי תשלומים שכבר נעשו יש לקבוע אותם דמי הטרחה שקבענו בחוק זה. עלינו לקחת בחשבון כי יתכן ונעשו על-ידי המטפל הוצאות שלא היה עושה אותן לו ידע כי שכר הטרחה שלו הוא בגבול של 15%. אולי צריך לתת לבית-המשפט דיסקרציה בעניין זה. אבל רק לפני שבת-המשפט עמוסי עבודה, אין לאסר כי אנשים צריכים לסבול.

אשר לחוזים הקיימים היום, לדעתי אין טפק שאין בכך רטרואקטיביות, מפני שהשכר עוד לא שולם.

ש. יוניצ'טון : יתכן כי המטפל עשה הוצאות בהתאם לכך.

ש. רוזנברג : אבל התברר כי האחוז שאנחנו קובעים בחוק הוא מטפיק. דיברתי עם עורכי-דין, ואמרנו שב-10% נשאר רווח. 15% זה ודאי בסדר.

יש בעיה של המקרים בהם עו"ד בחו"ל, לפי החוזה, מקבל סכום גדול יותר. כאן יש אפשרות לקוליציה. בעניין זה אפשר לקבוע תאריך. באסר: אם החוזה נעשה עד ה-15 בינואר, אפשר להוסיף 5%. אולם כלל אחד קיים בשכר לפי אחוזים: לוקחים בחשבון את האפשרות של הפסד. מכיון שצדדים המקרים האלה יקבל עורך-הדין יותר, הוא צריך לקחת בחשבון שיהיו גם מקרים בהם הוא יפסיד.

לבעיה של הקק"ל. אינני מקבל את הטענה שהדבר ישפיע על אנשים בחו"ל. בחו"ל אנשים שחותמים על הסכם יודעים על מה הם חותמים. הם חתמו על תרומה. הם יסלמו אותה. ואם מדברים על לחץ טוסרי, אני אוסר שאם טישהו חתם על תרומה ובינתיים נשתנה מצבו, האם הקק"ל לא תחזיר לו את כספו? הרי זוהי קרן לאוטומית הבנויה על רצון טוב. לגבי הקק"ל, במקרה שהכסף שולם, אני אוסר: אין להכריח להחזיר אותו. זוהי תרומה. אבל לגבי העתיד אני אוסר כי הבחירה צריכה להיות בידי האדם שנתן את התרומה. יש לאפשר לו לחזור בו.

ש. יוניצ'טון : אם נשאיר פתח בידי התובע לדרוש החזרת כספיים ששולמו, יתחילו במשפטים.

דיברנו על הזמנת המטפלה. ההזמנה היתה מצד עורכי-הדין שלא האמינו בכל העניין. הקק"ל נכנסה לעניין מפני שעורכי-הדין לא קיבלו עליהם לטפל בו. ברור שאם יש טישהו שהתרושש בינתיים, הקק"ל תתחשב בכך. לכן אני מציע לקבוע כי לגבי הקק"ל אין כל מקום להחזרת התשלומים, ואין כלל מקום למשפט. כמוכן, אנחנו יכולים להסליף בפני הקק"ל כי תחזיר את הכספיים מרצונה במקרה שטישהו התרושש.

לבעית הרטרואקטיביות אינני רוצה להוסיף על דברי ח"כ שופטן. התובע לא עתדה בפני עו"ד טובופוליסט. היתה לו ברירה לפנות ל"אורו". ואם אין כהן טובופול, מותר לאדם לבחור בטשהו יקר יותר.

כמוכן, אם עו"ד לקח 40%-50%, הרי לדעתי, גם בלי קשר עם החוק הזה, צריך להיות חוק שאוסר זאת. אבל אם אין בכך טשום רפואות, אני מוכן להתקרב לדעתו של חבר הכנסת רוזנברג בעניין זה.

א. יוניצ'טן: יש לי רושט כי החוק הוגש לא רק כדי להגן על התובעים. הוא הוגש במידה מסויימת בגד מספר אנשים שהתעטרו. ואני טוען כי אם אדם התעטר בדרך נכונה, לקח על עצמו את הסיכון והצליח, זוהי זכותו.

צריך לזכור כי אם התובע מקבל 80%, זה בסכום יכול להיות לפעמים יותר מ-85%. הדבר תלוי באופן הטיפול. עלינו לזכור של "אורו", שהיא חברה ציבורית, זה עולה 10%. והיא אינה משלמת את המסים אשר צריכים לשלם עורכי-הדין. אם 10% הן הוצאות, האם אפשר לעשות זאת ב-25%?

אני מתנגד לרטרואקטיביות, ואני טעלה את השאלה של עורכי-הדין שיט להם הסכמים עם עורכי-דין בגרמניה, והם משלמים, נאטר, את האחרז הסכסיטאלי שהאוצר ממיר, 10%.

ב. אזוביה: אין לי עטרה נגד רטרואקטיביות בכלל. אבל כעניין זה אני מתנגד להחזרת כספים ששולמו, מכיון שאני חושב שאלה שטיפלו בשאלה הזאת בתקופה שנמתייטה, יש להם זכות גדולה. הם קיבלו על עצמם סיכון גדול.

אחרת הוא הדבר לגבי התיקים התלויים ועוטדים. קודם כל התקופה הקשה בטיפול בעניינים אלה עברה. עכשיו הדרך סלולה. אין לי חשש מהתקשרויות עם עורכי-דין בגרמניה. אני חושב שיט הגזמה בשיעור שקובעים בעניין זה. לקי אני בעד תיקון שכר-הטרח לגבי התיקים התלויים ועוטדים.

ד. בר-רב-האי: אני חושב ששאלת הרטרואקטיביות אינה נוגעת לעניין. אני שומע שלא היתה כלל כוונה לפתוח מחדש חשבונות שנסגרו. מצד שני ספתי עמותת יחס הביטול לחוזים של עורכי-דין שנעשו עם עורכי-דין בחו"ל. אם מקבלים חוזה כחוזת ממתי, ואם עו"ד ברצינות משלם מה שכתוב בחוזה לעו"ד-הקורוספונדנט שלו בגרמניה, ואם לעו"ד בגרמניה יש שיעבוד ראשון על הכספים שמתקבלים בגרמניה, הרי רובצת אחריות גדולה על מי שמטפל בדבר כאן בארץ, שסך הכל של ההוצאות לא יעלה על 15%. הוא אחראי כלפי עו"ד בגרמניה. ואין לו כל אפשרות, בטקרה סקרה אחד לא יכסה את ההוצאות, להעלות את השיעור לגבי טקרה שני.

אשר לקק"ל, עם כל מה שמספרים פה על נכונות של אנשים, היא נובעת מכך שאנשים לא האמינו בעניין. אני יודע שהקק"ל היתה מטפלת בעניין, ועורכי-הדין לא היו מקבלים תביעות כאלה אלא מפנים את התובעים לקק"ל. נכון שהיא לקחה על עצמה סיכון מסוים. אינני חושב שעלינו להתחיל את העניין מחדש. צריך לזכור שבקק"ל לא היה מדובר על פיצויים אישיים אלא על נסיון למימוש רכוש יהודי.

לכן אני מציע לא להיכנס לתביעות שנסגרו ולחשבונות שנסגרו. הקושי הוא לגבי אדם שיוכיח שיש לו חוזה בחו"ל, שאי-אפשר לבטלו.

היו"ר ב. ביר: גם אני מסכים כי בעית הרטרואקטיביות אינה נוגעת לכאן. מדברים על רטרואקטיביות בנוגע לעניינים פליליים. ויש הברל גדול בעניין זה בין עניינים פליליים ובין עניינים אזרחיים.

לדעתי, בטקרה שהעניין נגטר, הוא נגטר, ומה שקיבל המטפל - קיבל. באשר להסכמים לגבי תיקים התלויים ועוטדים, אין זו שאלה של רטרואקטיביות. קיבלנו הוראה כזאת בחוק הגנת הדייר, הטשנה מה שכתוב בהסכמים. לדעתי, כל מה שכתוב בהסכמים ומנוגד לחוק זה, בטל ומבוטל, וצריכים לנהוג לפי חוק זה. אולם קיימת השאלה מה הדין בטקרה שיט חוזה עם עו"ד בחו"ל הקובע שכר-טרח גבוה יותר.

חוק התביעות של קרבנות השואה.

ש. יוניצ'טון:
יותר מ-10% העו"ד בגרמניה אינו יכול לקבל, מפני שהאוצר אינו טרשה זאת. ואז השאלה היא אם 5% הנותרים מטפיקים לעו"ד בארץ, להוצאות וכו'.

היו"ר נ. ניר:
בנקודה זו אני טוכן ללכת לפשרה ולהגיד: אם יוחלט שזה בונה-פידא, שאין זה תאריך לא נכון. ואז עלינו לקבוע תאריך מסוים, שעד לאותו תאריך נוסף, למשל, 5%.

אשר לשכר טרחה לפי שטיפל בענין עד עכשיו ועליו להעביר את הענין לעו"ד, מפני שאטור לו להמשיך לטפל בענין: פה טדוכר על שכר ראוי. הייתי קובע זאת ל-3%, 5%, אני טוכן להסכים גם ל-6%, כולל הוצאות. גם בענין זה צריך לקבוע מכסימם, ולהשאיר את הפירוט לשר המשפטים; כמאט לגובה הסכום.

אשר לקק"ל, גם אני חושב שכאשר נחתמו ההסכמים האלה, יהודים לא האמינו כל כך בענין הזה. אבל כוננת החוק הזה לא היתה לטפל בענין של הקק"ל, והוא אינו שייך לקק"ל. לכן אציע להרחיק לכת מנציגי הקק"ל, ולהכניס סעיף סיוחד האומר כי החוק הזה אינו חל על תביעות הנטסרות לטיפול הקק"ל. אמנם יש לכל זה היקף קטן, אבל זה ענין עקרוני לאומי, ועלינו למפטר לקק"ל להמשיך בפעולתה. היא לא ריטתה אנשים. ואט היא לקחה סכומים מסויימים, אט הוקדשו למטרות לאומיות.

ע. איכילוב:
בנוגע לשכרם של אלה שטיפלו בענין עד היום ולא יוכלו להמשיך לטפל בו, אני מציע מקום 5% כפי שהציע היו"ר - 10%. אין לנו שום רשות לקפח אנשים שהיו להט הוצאות.

ש. יוניצ'טון:
אולי לא להרביל זאת מלא להשאיר בידי שר המשפטים.

ע. איכילוב:
אני מסכים. כלומר, שר המשפטים יקבע את האחוז בהתחשב עם האחוז הטכסיטאלי.

בנוגע לקק"ל, אני חושב שאין מקום להתחשבות מופרזת בסניטנטים. כשאנשי הקק"ל קראו את נוסח החוזה שאנשים חתמו עליו, היתה לי הרגשה רעה. ואני מציע שלא להבדיל בענין זה ולקבוע אותו כלל שקבענו לגבי תיקים תלויים ועוטדים. הקק"ל צריכה לטפל בענין מתוך הערכת חשיבות טיטוש התביעות האלה של היהודים. היא משקיעה עשרות אלפי ל"י כדי לסדר יהודים, ופה אין זו מפילו השקעה, כי אט הוצאותיה היא מקבלת בחזרה.

העלו פה נקודה שאינני יכול להתעלם ממנה, לגבי התביעות של האנשים בחו"ל.

ח. כהן:
החוק הזה אינו חל על אנשים בחו"ל.

ע. איכילוב:
אולי אפשר להכניס לחוק הוראה כי לגבי טענות בגד הקק"ל באשר לשכר גבוה, יטנה השר שלושה חברים שיבררו אותן.

ש. רן זנברג:
האט אפשר להכניס לחוק הוראה האוטרת כי זה בגד טובת הציבור אט טישהו לוקח 25%, בלי למטר אט הוא צריך ו אינו צריך להחזיר זאת? האט על ססך זה יוכל בית-המשפט לקבוע כי צריך להחזיר את הכספים בטקדים כאלה;

ח. כהן:
על ססך הוראה כזאת בית-המשפט יכול לדחות תביעה לשלר את הכסף אט הוא לא שולם, אבל לא להחזירו.

ד. בר-רב-האי :

מה פירוש "שולט". יש שלבים שונים.

ה' גלאס :

הכרונה היא לכך שהחשבון נגטר.

ב. לוקר :

ואם החשבון נגטר, התובע הסכים לחשבון, אבל עוד לא שילם אותו?

ה' גלאס :

במציאות ב-99% מהמקרים התשלום הוא בדרך של ביטוי טפה שנגבה בחו"ל. בענין זה בדרך כלל אין בעיות.

יש מקרים שהטכום אמנם שולם, אבל הענין עוד לא נגטר. יש לפעמים תיק אחד שיש בו כמה תביעות.

י. שופטן :

אין זה הולך לפי תיק אלא לפי תביעה.

ה' גלאס :

יש גם מקרים שמסלמים מפרעות. מהמפרעות טובים המספלים דמי טירחה. אבל לגבי אותה עילה עוד מגיע לתובע סכומים נוספים, כך שאין לאמר כי הענין נגטר. התפישה שלנו בענין זה היתה שמה ששולם - שולם.

ד. בר-רב-האי :

כלומר, שהאחוז שנחבנו קובעים בטכסיטמלי, יגיע לו מהיתרה שנשארה עומדת.

היו"ר נ. ניר :

זה ברור.

הוחלט : 1. לקבל את ההצעה האוטרת כי במקרה שהחשבון שולם, אין מחזירים את הכסף.

הסתתיגות לש. רוזנברג: בכל מקרה שהאחוז שנתקבל היה למעלה מ-25%, רשמי בית-המשפט לקבוע מה היה הסכום שצריך היה לקבל.

(ש. יוניג'סן שומר זכות להצטרף להסתתיגות זו)

2. לדחות את ההצעה האוטרת כי הטכסיטום שנקבע בחוק לשכר טרחה, יחול על הטכסיטים התלויים ועומדים, כלומר, שהחוזים ישתנו בהתאם לחוק.

הסתתיגות לב. ניר, ש. רוזנברג.

3. לקבל את ההצעה האוטרת כי לגבי הטכסיטים תלויים ועומדים, יועלה הטכסיטום ל-20%.

4. לקבל את ההצעה האוטרת כי במקרים שיש לטטפל בארץ הטכום עם עו"ד בגרמניה הקובע כי שכרו של העו"ד בגרמניה יהיה 10%, יועלו הטכסיטום ל-20%.

5. לדחות את הצעת י. שופטן האוטרת כי היום הקובע יהיה יום תחילתו של החוק.

הסתתיגות לי. שופטן.

6. לקבל את הצעת היו"ר האוטרת כי היום הקובע יהיה ה-15 בינואר.

היו"ר ב. ניר:

השאלה היא אם נקבע מכסימום לאלה שטיפלו בתביעות וצריכים להעביר עתה את הטיפול לטיסהו אחר.

ש. רוזנברג:

אני מציע ששר המשפטים יקבע זאת בתקנות, בהתחשב עם שכר הטרחה המכסימאלי.

הנחלט:

לקבל את ההצעה האומרת כי שר המשפטים יקבע את שכר הטרחה של אלה שטיפלו בתביעות וצריכים עתה להעביר את הטיפול לטיסהו אחר, בהתחשב בשכר הטרחה המכסימאלי שנקבע בחוק זה.

ב. לטר:

כנוגע לקק"ל, טה שנעשה בעבר - נעשה. ההרגשה היא שאין זה נאה שהקק"ל תקבל יותר.

ח. כהן:

נכון. אבל אין צורך בחוק בשביל הקק"ל. היא יכולה לקבל הוראה בעניין זה מההנהלה הציונית.

י. שופמן:

אני מציע גם לגבי הקק"ל להבדיל בין שתי התקופות, בין טה שנגסר, שאותו אין אני מציע לשנות, ובין טה שתלוי ועוסד ומה שיהיה להבט.

ע. איכילוב:

אני מציע שעד לסכום מסוים ישלמו שכר טרחה לקק"ל כמו לאחריהם. מעל לסכום זה, לא איכפת לא שישלמו יותר. והייתי מציע לה לקבוע כחוק את הסכום, מלא להשאיר את הדבר בידי שר המשפטים.

י. שופמן:

אני מציע שלגבי תיקים תלויים ועוסדים בגביל את התשלום גם לגבי הקק"ל עד 20%. להבא אינני מציע להגביל זאת, מפני שמה להבא יחתמו על שיעור גבוה יותר, ידעו שזוהי תרומה.

הנחלט:

לקבל את הצעת היו"ר האומרת לאוסף הוראה כי החוק הזה אינו חל על הקק"ל.

הסתייגות לי. שופמן, ש. רוזנברג, ע. איכילוב: לגבי התיקים התלויים ועוסדים ייקבע לקק"ל מכסימום של 20%.

ה' גלאס:

בקשר עם דיני הראיות יש צורך בהוראה משליטה, בטקביל לסעיף 9(ב), גם לגבי תביעות בקשר לשכר טרחה של אדם שרשאי לספל בתביעות, אבל גבה יותר טדי או שהוא דורש יותר טדי. הצעה שניה היא להרחיב את הוראת סעיף 9(ב) בטקביל להוראה שיסנה בחוק הריבית, שיחול גם כאן הפטור בקשר עם סיוע לעדות.

ח. כהן:

אני מציע שבסקוט ההוראה בסעיף 9(ב) תכונה הוראה כללית לגבי כל התביעות הקשורות בחוק זה.

הנחלט:

1. לקבל את הצעת ה' גלאס להרחיב את הוראת סעיף 9(ב) בטקביל להוראה שבחוק הריבית, על-סנת שיחול לגבי תביעות לפי חוק זה הפטור החל בקשר עם סיוע לעדות.

2. לקבל את הצעת ח. כהן האומרת להעמיד את סעיף 9(ב) בסעיף נפרד, כלומר, שההוראה תהיה כללית לגבי כל התביעות הקשורות בחוק זה.

מה יהיה בטקרה שלפי החוק הגרמני יקבל עו"ד הגרמני יותר סתם שאנחנו קובעים לעו"ד הישראלי לפי חוק זה?

ש. רוזנברג:

מטפל שאיננו עו"ד כאן מקבל עליו את הטיכון הכרוך בטיפול זה. עפ"י דוג הם סטודרים יפה

ח. כהן:

טאוד ביניהם.

בתקשתי על-ידי סדרד חוץ להביא לתשומת לב הוועדה דבר נוסף. בהסכמים בין התובע והטטפל יש כלל שהשיפוט בעניינים אלה יהיה רק בבתי-משפט בגרמניה. אני מציע להוסיף סעיף האומר כי על אף האמור בכל הסכם, לא תיטל הסכנות של בית-משפט בישראל לדון בתביעות הנובעות מן הטיפול בענין זה.

ה' גלאס:

לקבל את הצעת ה' גלאס להוסיף הוראה האומרת כי על אף האמור בכל הסכם, לא תיטל הסכנות בתי-המשפט בישראל לדון בתביעות הנובעות מטיפול בענין זה.

הנחלט:

הישיבה נבעלה בשעה 11.00.